

№ 13 (750)
Красавік 2019 года

Краязнаўчая газета

Выдаецца з красавіка 2003 года

bfk.by

У нумары:

- ☞ **Землякі: паэт Анатоль Андруховіч і акадэмік Эдуард Пякарскі –**
стар. 3 і 4
- ☞ **Царкоўнае краязнаўства: хрысціянскія храмы ў Ізбійскім Бары –**
стар. 5
- ☞ **Асоба: Вінцэнт Дунін-Марцінкевіч як спявак –**
стар. 6

Паэзія сакавіка

Штогод 21 сакавіка адзначаецца Сусветны дзень паэзіі. І ў гэтым ёсць свая сімволіка, бо сакавік увасабляе пачатак вясны, а вясна – гэта адраджэнне, імкненне да прыгожaga. З нагоды памятнага дня 22 сакавіка ў чытальнай зале Столінскай цэнтральнай бібліятэкі прайшла гадзіна паэзіі «Паэзія – музыка душы». Сярод удзельнікаў былі наведнікі аддзялення дзённага знаходжання інвалідаў Столінскага тэрытарыяльнага цэнтра сацыяльнага абслугоўвання насельніцтва.

Мерапрыемства прайшло ў фармаце свабоднага мікрафона: ахвочыя маглі прачытаць свае любімыя вершы як паэтаў-класікаў, так і сучасных аўтараў. Хто прачытаў цалкам верш, хто урываком. Самымі актыўнымі ўдзельнікамі былі Дзяніс Цупа, Алена Ляшко, Наталія Карповіч, Марыя Ляўковец і Вольга Савіцкая.

У сяброўскай і цёплай атмасферы прайшла размова. На сустрэчы вызначылі тэмы для наступных спатканняў.

Ірына НАВУМЧЫК, г. Столін

Падпісачца на «Краязнаўчую газету»
можна з любога месяца!

індывідуальны – 63320, ведамасны – 633202

Нядаўна пад час Гукання вясны ў «Парку гісторыі Сула» з'явілася Дрэва настрою

Фота з сайту parksulal.by

Праз кнігу – да духоўнасці

21 сакавіка ў Шчучынскай раённай бібліятэцы імя Цёткі прайшоў Дзень праваслаўнай кнігі «Пачуць мудрых палымнае слова». Сярод запрошаных гасцей былі благачынны Шчучынскай акругі святар Аляксандр Пастэрняк, клірык Свята-Пакроўскага кафедральнага сабора г. Гродна, загадчык сектара прыходскіх бібліятэк Аддзела рэлігійнай адукацыі і катэхізацыі Гродзенскай епархіі, праціерэй Уладзімір Барысевіч, бібліятэкар Свята-Пакроўскага сабора г. Гродна Надзея Тарас, клірык храма Святога Арханёла Міхаіла г. Шчучына іерэй Сяргій Сямашка.

Праціерэй У. Барысевіч гаварыў з дзецьмі пра ролю

бібліятэк у духоўна-маральным выхаванні моладзі. Н. Тарас пазнаёміла з навінамі літаратуры і расказала пра каштоўнасць кнігі і тых ведаў, якія яны ў сабе ўтрым-

ліваюць. Аўтар гэтых радкоў пазнаёміла прысутных з гісторыяй узнікнення свята, значэннем праваслаўнай кнігі ў жыцці чалавека і правяла віртуальную сустрэчу з аўтарамі мастацкіх твораў. Вучні шчучынскай гімназіі Мікіта Гудзень і Мікіта Трафімовіч прэзентавалі свае міні-даследаванні «Першы ў свеце і Вялікім Княстве Літоўскім Буквар 1618 года», «Прападобны Лявонцій (Карповіч), архімандрыт Віленскі: жыццё і спадчына». У рамках святкавання бібліяграф Людміла Аляксей арганізавала тэматычную выстаўку «Праз кнігу – да духоўнасці. Праз духоўнасць – да маральнасці».

*Роза ВАСЮК,
галоўны бібліятэкар Шчучынскай
раённай бібліятэкі імя Цёткі*

Рэдкалегія і рэдакцыя «Краязнаўчай газеты» шчыра ўдзячныя нашым чытачам і аўтарам за ўвагу да нашага выдання. Але, на жаль, часам бываюць прыкрыя выпадкі, што ўскладняюць падрыхтоўку артыкула ды ілюстрацыяў да друку. На гэта і хочацца звярнуць увагу сяброў.

Тэкст. Артыкул або нататка павінны быць набраныя ў тэкставым рэдактары Microsoft Word, захаваныя ў фармаце .rtf, як варыянт – .doc, але не .docx (на жаль, гэты фармат на сёння дае найбольшую колькасць памылак з-за збою). Як варыянт, могуць быць і іншыя тэкставыя рэдактары (да прыкладу, бясплатныя AbiWord або OpenOffice ды падобныя), але абавязковая ўмова — захоўваць у фармаце .rtf. Шрыфт (гарнітура, памер, іншыя параметры, а таксама абзацныя вод-

ступы) можа быць абраны самастойна (мы прапануем Arial, 13 пунктаў, паўтара інтэрвала, водступ 1,25 см).

Пазначайце па магчымасці поўнае імя і прозвішчы асобаў, згаданых у тэксце, расшыфруйце ініцыялы аўтара артыкула, а таксама абрэвіятуры і скарачэнні. Звяртаем таксама ўвагу, што неабходна дасылаць канчатковую версію артыкула, па магчымасці не дадаваць да яго пазней звесткі, факты, удакладненні, новы варыянт дасланага раней, каб у

канчатковай публікацыі не ўкраслася тэхнічная памылка з-за падрыхтоўкі і ўнясення сказа, абзаца і да т.п. Як варыянт, газета можа пазней вярнуцца да надрукаванага і змясціць артыкул ці нататку ў працяг тэмы.

Газета друкуе матэрыялы на беларускай мове; рэдакцыя перакладае тэксты ў скарочаных выпадках, загадзя агавораныя пры сустрэчы, па тэлефоне або праз электронную пошту.

Ілюстрацыі. Малюнкi, рысункi, фотаздымкi павінны быць захаваныя ў фармаце .jpg (.jpeg) або .tiff. Пажадана **300 кропкаў** на цалю (dpi), дапускаецца не меней за **1024 пікселяў** па большым баку ці памерам не менш за **500 кілабайт**. Ілюстрацыі не трэба ўстаўляць у тэкставы да-

кумент, а прымацоўваць асобна або архіваваць некалькі фота (малюнкаў) і прымацоўваць да пісьма архіў. Не забывайцеся пазначыць, на якой ілюстрацыі хто або што адлюстраваны. Калі ёсць магчымасць, пазначайце аўтарства здымка або малюнка, рысунка (або крыніцу іх паходжання).

Што ж да фота на паперы, то не дасылайце, калі ласка, ксеракопіі ілюстрацыяў.

Просім сяброў звярнуць увагу на гэтыя просьбы і рэкамендацыі пры супрацоўніцтве з рэдакцыяй «Краязнаўчай газеты». Спадзяемся, нашыя стасункі будуць плённымі і зычлівымі.

Будзем разам рабіць нашу з вамі «Краязнаўчую газету»!

На тым тыдні...

✓ **19 сакавіка** ў Дзяржаўным літаратурна-мемарыяльным музеі Якуба Коласа адбыўся арганізаваны Мінісцкім гарадскім аддзяленнем Саюза пісьменнікаў Беларусі адборачны тур Мінскага гарадскога конкурсу чытальнікаў «Паэзія Беларусі». Вучні і гімназісты старэйшых класаў, а таксама навучэнцы сярэдніх і вышэйшых навучальных устаноў Мінска прадэманстравалі сваё мастацтва паэтычнай дэкламацыі. Прагучалі вершы класікаў беларускай літаратуры і творы сучасных беларускіх паэтаў.

✓ **24 сакавіка** ў мінскай кавярні «Грай» прайшла адукацыйна-культурная імпрэза «Школа БНР», прымеркаваная да ўгодкаў утварэння Беларускай Народнай Рэспублікі. Пад час яе Сяргей Харэўскі прачытаў лекцыю «Віртуальны шпайцэр па адраслах БНР», Андрэй Унучак – лекцыю «Нашаніўскае адраджэнне – падмурак БНР», Уладзімір Ляхоўскі – лекцыю «Сімвалы БНР». Напрыканцы выступілі гурты «Naka», «МутнаеВок», «:B:N».

✓ **25 сакавіка** ў Нацыянальным гістарычным музеі Рэспублікі Беларусь адбылася прэзентацыя ўнікальнага інтэрактыўнага макета Круэскага замка – новага праекта з серыі VKL3D «Апыніся ў сэрцы гісторыі!», створанага з выкарыстаннем тэхналогіі 3D-друку.

Спецыялісты кампаніі «Палімедыя» сумесна з Нацыянальным гістарычным музеём Рэспублікі Беларусь прадставілі прынцыпова новы падыход да рэканструкцыі архітэктурных помнікаў на прыкладзе інавацыйнага макета Круэскага замка. Вялікую ролю ў рэалізацыі праекта адыгралі стваральнікі серыі VKL3D мастак Ахрэм Белабровік і

навуковы кансультант Андрэй Шулаеў, на аснове гістарычных, археалагічных і архіўных даследаванняў якіх стваралася мадэль замка.

Цалкам унікальным макет Круэскага замка робіць яго інтэрактыўнасць. Паглядзім на яго праз камеру планшэта: загарэліся паходні, пайшоў дым з комінаў, з'явіліся насельнікі замка... Чааруніцтва? Не, дапоўненая рэальнасць!

✓ **26 сакавіка** ў Дзяржаўным літаратурна-мемарыяльным музеі Якуба Коласа адбылася літаратурна-музычная імпрэза «А Коласа паэзія жыве ...» народнага калектыву аўтарскай песні «Элегія» (г. Вілейка). Канцэрт стаў музычнай дамінантай вечара, а дэкламаванне вершаў удзельнікамі «Элегіі» надало імпрэзе паэтычную афарбоўку.

✓ **27 сакавіка** ў Дзяржаўным літаратурна-мемарыяльным музеі Якуба Коласа адкрылася выстаўка вырабаў у тэхніцы саломаллянення «Светлыя мары вясны» майстрыхі Валяціны Пазняковай. Валяціна Васільеўна – сябра Беларускага саюза майстроў народнай творчасці, удзельніца рэспубліканскіх і міжнародных выставак і конкурсаў «Жывыя крыніцы», «Вясновы букет», «Радость Пасхі», «Интер-фест», «Калядныя ўзоры» ды інш. Аўтар персанальных выставак «Птушыны карагод» (2015, Мінск), «Песня жытнёвай сцяблінкі» (2016, Ганцавічы). Выдатны педагог, яна з'яўляецца кіраўніком студыі саломаллянення і выцінанкі «Добры настрой» у сярэдняй школе № 3 г. Мінска.

✓ **27 сакавіка** ў Літаратурным музеі Максіма Багдановіча адкрылася

«1919: Беларуская рэспубліка»

выстаўка антыкварных рэчаў «Сведкі часу». Яна арганізаваная сумесна з ТДА «Крама старажытнасцяў» і галерэяй «Дар'ян», складаецца ў асноўным з прадметаў інтэр'ера канца XIX – пачатку XX стагоддзя і дапаўняе часовую экспазіцыю «Я – Маці» ў музеі.

У экспазіцыі прадстаўлены ўнікальны музычны прадмет – паліфон, мелодыі якога можна было паслухаць пад час адкрыцця выстаўкі. Гэта механічная музычная прылада для прайгрывання музыкі, зафіксаваная на металічных дысках. Калі дыск прыводзіцца ў рух, нараджаецца нескладаная, але на дзіва прыгожая мелодыя. Падобную «музычную шкатулку» пецярбургскай фірмы «Симфоніон» марыла набыць Марыя Апанасаўна Багдановіч, якая захаплялася музыкай. Але яе мара не здзейснілася з прычыны фінансавых цяжкасцяў.

✓ **27 – 30 сакавіка** ў мастацкай галерэі «Універсітэт культуры» ў Палацы Рэспублікі працавала выстаўка сакральнага жывапісу «Час Жыцця/Час Смерці». На ёй былі прадстаўлены працы, створаныя пад час X Міжнародных майстар-класаў іканавіду, што праходзілі ў верасні 2018 года ў г. Навіца (Польшча). У гэтым двухтыднёвым пленэры бралі ўдзел 40 мастакоў з Польшчы, Украіны, Літвы і Сербіі.

✓ **28 сакавіка** ў Нацыянальным гістарычным музеі Рэспублікі Беларусь пачала працаваць часовае экспазіцыя «1919: Беларуская рэспубліка» (да 100-годдзя абвешчання БССР і 95-годдзя абвешчання беларусізацыі). На ёй прадстаўлены прадметы са збораў Нацыянальнага гістарычнага музея Рэспублікі Беларусь, Нацыянальнага архіва Рэспублікі Беларусь, Беларускага дзяржаўнага архіва-музея літаратуры і

мастацтва, Цэнтральнага архіва КДБ Рэспублікі Беларусь ды інш.

Для наведнікаў арганізаваны інтэрактыўныя раздзелы экспазіцыі, дзе можна зрабіць фотаздымкі ў гістарычных фотазонах, азнаёміцца з біяграфіямі гістарычных асобаў і інтэрактыўнай картай асноўных месцаў падзеяў.

✓ **28 сакавіка** Літаратурны музей Пятруса Броўкі запрашаў на тэатралізавана-інтэрактыўную дзею «Канстанцыя Буйло і яе таемны каханак», што ладзілася ў рамках штомесячнага культурнага праекта «Амазонка беларускай паэзіі». Аўтар і вядучы імпрэзы – Васіль Дранько-Майсюк.

К. Буйло была першай беларускай паэткай непрыхаванага эратычнага гучання. Яе вершы поўныя ўнутранай свабоды, жадання, жарсці, інтымнага чакання.

Да канца свайго жыцця паэтка пісала вершы, прасякнутыя эратычным жаданнем. Чакала, каб да яе нарэшце прыйшоў загадкавы каханак мужчына, якога ніколі не называла па імені. Пра тое, хто быў таемным каханкам Канстанцыі Буйло, можна было даведацца пад час імпрэзы.

✓ **28 сакавіка** ў мастацкай галерэі «Палац», што ў Мінскім дзяржаўным палацы дзяцей і моладзі, у межах праекта «Вытокі традыцый» адбыўся майстар-клас для дарослых і навучэнцаў старэйшага ўзросту «Вучымся рабіць ніткі вераціяном». Майстар-клас праводзіла мастацтвазнаўца, спецыяліст па тэхналогіях народных рамёстваў Таццяна Маркавец, на яго была запрошаная старшы выкладчык кафедры дэкаратыўна-ўжытковага мастацтва і касцюма Беларускай дзяржаўнай акадэміі мастацтваў, даследчык традыцыйнай культуры Ірына Мазюк.

VKL3D

Апірышча кожнага – радзіма

Любаншчына дала свету выбітных працаўдзельцаў і паэтаў: Уладзіслава Сыракомлю, Паўла Шпілейскага, Івана Муравейку, Ніну Маеўскую. Сярод іх і Анатоль Андруховіч, які 26 студзеня адсвяткаваў 80-гадовы юбілей.

З гэтай нагоды ў Рэдкавіцкай сельскай бібліятэцы адбыўся з удзелам вучняў і настаўнікаў мясцовай школы краязнаўчы ўрок-спазнанне «Зямляк – якім ганарымся!», да якога арганізавалі тэматычную кніжную выставку «І будзе слова землякоў гучаць над роднаю старонкай», прысвечаную пісьменнікам-землякам, дзе пачынае месца занялі творы А. Андруховіча і яго дзяцей. Дапаўняла выставку выдавецкая прадуцтва, падрыхтаваная аддзелам бібліятэчнага маркетынгу Любанскай раённай цэнтральнай бібліятэкі да дня нараджэння пісьменніка.

Пра жыццё земляка расказалі настаўніца беларускай мовы і літаратуры Іна Рубчэня і намеснік дырэктара па вучэбна-выхаваўчай рабоце Аляксандр Дашкевіч.

Нарадзіўся Анатоль Антонавіч у 1939 г. у шматдзетнай працавітай сям'і ў вёсцы Рэдкавічы. Потым на свет з'явіліся сястры Ніна і брат Віця. У першыя дні Вялікай Айчыннай вайны бацьку прызвалі ў Чырвоную Армію, ён мужна змагаўся з чужынцамі, але перамогі не дачакаўся, бо загінуў пад Смаленскам. Маці ж магла абараняла і берагла сваіх крывінак у гады ваеннага ліхалецця.

Напрыканцы 1945 г. лёс злітаваўся над удавою – у дом прыйшоў добры гаспадар, майстар на ўсе рукі Леанід Ананьевіч, які па-любіў асірацелых дзетак і вельмі паважаў сваю жонку Любоў Аляксееўну. Адно за адным нарадзіліся дзеці: Лёня, Міша, Жэня, Коля, Валя. Безумоўна, цяжка жылося такой вялікай сям'і ў пасляваенныя гады, калі панавалі нястача і голад. Каб пракарміць дзяцей, бацькі з дошкі да позняга вечара працавалі жывёлаводамі на ферме. Старэйшы Анатоль стараўся ва ўсім дапамагаць ім. Паспяхова закончыўшы Рэдкавіцкую сямігадку, ён яшчэ тры гады адвучыўся ў Любанскай сярэдняй школе. Затым, каб дапамагчы бацькам паставіць на ногі братоў і сёстраў, паехаў на заробкі на Урал. У 1959 г. раптоўна памёр айчы, і юнак вярнуўся дадому, уладкаваўся працаваць у свой калгас «Зара Камунь».

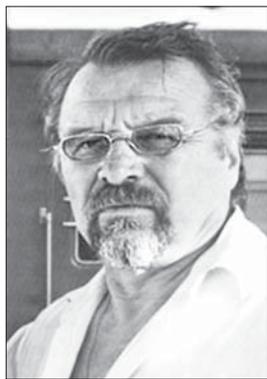
Анатоль бачыў, як трывожыцца за сваіх крывінак матуля, заклапочаная, змарнелая ад цяжкай сям'янскай працы. Зімовымі вечарамі маці часта дзялілася з дзецьмі сваімі думкамі і марамі. Любоў Аляксееўна цвёрда верыла ў лепшае жыццё сваіх дзяцей і вельмі хацела, каб старэйшы сын выйшаў «у

творчасць пісьменніка. У 1978 г. А. Андруховіч выдаў першы зборнік нарысаў «Сын Палесся». Гэтая кніжка стала для яго бадай самай дарагой, яна адлюстроўвае жыццё нашых працавітых землякоў. У ёй аўтар піша: «Я – паляшук. Такі гонар павінен быць у кожнага, хто нарадзіўся, вырас на бацькоўскай зямлі і не шкадуе сіл, каб зрабіць яе больш прыгожай, шчодрэй і любай. І даражэй зямлі гэтай нічога няма для яго на свеце». У 1989 г. з'явілася апавесць «Серабранка», у 1991 г. – апавесць «Гарачы цэх». У сваіх творах пісьменнік не прамінае звязць дзеянне з мясцінамі, дарагімі яму з дзяцінства, бо родны край назаўсёды застаўся ў яго сэрцы. Ён аўтар 15 мастацкіх і публіцыстычных кніг.

Воляю лёсу ў 1980-х гг. Анатоль Антонавіч пераехаў жыць ў Маскву. Доўгі час працаваў загадчыкам Беларускай групы аддзела апублікавання актаў Вярхоўнага Савета СССР, кансультантам старшыні Вярхоўнага Савета СССР, загадваў аддзелам рэдакцыі журналу «Президентский контроль».

Цяпер наш зямляк значна аддзіцца на заслужаным адпачынку, але ніколі не сядзіць без справы і ўсё яшчэ піша. Вельмі ганарыцца сынамі Антонам і Андрэем, дачкой Юліяй, якія пайшлі па яго шляхах і таксама займаюцца літаратурнай дзейнасцю.

Тры гады таму Анатоль Антонавіч прыязджаў на сваю малую радзіму, каб пабачыцца з братам Леанідам, пляменнікамі, суседзямі, землякамі. Не забыўся і пра вясковую бібліятэку – падараваў ёй кнігу-альманах «Ратмир і яго команда», выдадзена ў Маскве ў 2008 годзе. Таксама зямляк перадаў бібліятэцы паэтычны зборнік сына Антона «Звенящие струны души», «Я не люблю дрожащих осин», куды ўваплі вершы, песні, баллады, навелы, мініяцюры, і зборнік дачкі Юліі «Это высшая сила и высшая слабость».

Анатоль Андруховіч

людзі». Гэтыя спадзяванні маці падпітурхнулі Анатоль самастойна рыхтавацца да паступлення ва ўніверсітэт.

У 1961 г. юнак паехаў у Мінск і здаў экзамены ў Беларускай дзяржаўнай ўніверсітэт імя У.І. Леніна. Вучыўся на аддзяленні журналістыкі і адначасова працаваў слесарам на аўтазаводзе, супрацоўнічаў з рэдакцыяй газеты «Аўтазаводзец». Пасля заканчэння вучобы працаваў у газеце «Мінская праўда», потым – у «Вячэрнім Мінску», на Беларускай радзе. Прайшоў вышэйшую партыйную школу пры ЦК КПСС. Мара маці споўнілася: усё яе дзеці – паважаныя людзі, а Анатоль стаў таленавітым журналістам і пісьменнікам.

Аўтар гэтых радкоў распавяла чытачам пра

Сустрэкаючыся з землякамі, пісьменнік па-шкадаваў, што рэдка прыязджае на сваю радзіму, і расказаў, што ў бліжэйшы час плануе напісаць кнігу пра родныя мясціны. А. Андруховіч упэўнены, што нашчадкамі трэба ведаць, з якіх улыбіняў іх продкі чэрпалі цвёрдасць, мужнасць, трываласць, у чым знаходзілі маральнае апірышча. Галоўнае ж, на думку земляка, што беларусы маюць права ганарыцца сваім мінулым і сучасным, сваёй культурай і дзяржаўнасцю.

Марыя СЛІВЕЦ,

бібліятэкар Рэдкавіцкай сельскай бібліятэкі Любанскага раёна

Вясну гукалі па-беларуску ў Сібіры

24 сакавіка іркуцкі беларускі клуб «Крывічы» ладзіў Гуканне вясны ў вёсцы Ахіны Эхірыт-Булагацкага раёна Усць-Ардынскай Бурацкай акругі. Вёску Ахіны заснавалі ў 1910 годзе перасяленцы з Заходняга і Усходняга Палесся, іх нашчадкі жывуць там і сёння. А ў вёсцы Вярышына Боханскага раёна той жа акругі больш за сто гадоў жывуць перасяленцы з колішняга Царства Польскага. Так што беларусы і палякі нават у Сібіры – побач.

На свята таксама завіталі актывісты мясцовай польскай супольнасці разам з моладдзю з Польшчы – іх, як і гасцей з Іркуцка, ахінцы гасцінна сустракалі вясковымі пачастункамі. Беларусы, палякі, рускія і бураты разам спявалі беларускія гукальныя песні, вадзілі карагоды, танчылі і гулялі ў традыцыйныя гульні.

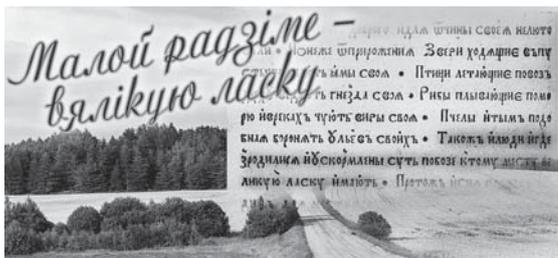
Абрад заклікання вясны гукальнікі выканалі паводле ўсіх старажытных традыцый. Месца святкавання ўпрыгожылі зробленымі з паперы птушачкамі – каб вясна пабачыла, што птушкі ўжо вярнуліся з выраю, і спяшалася надыходзіць. Не забыліся гукальнікі пасвістаць у свістулькі з дрэва і гліны, каб вясна не толькі пабачыла птушак на дрэвах, але і пачула іх. Акрамя таго, удзельнікі клуба прыгатавалі галёпы – булчкі ў выглядзе птушак і частавалі імі удзельнікаў свята. Проста на вуліцы гатавалі і традыцыйную страву – яешню, якая сімвалізуе сонца.

Надзвычай прыемна было слухаць старадаўнія беларускія спевы ў выкананні ўдзельнікаў ансамбля аўтэнтычнай песні «Крывічы» Волі Галанавай, Юліі Гайсінкай, Ксеніі Корзун і фольклорнага ансамбля «Вяснянкі» з вёскі Ахіны. Пакуль гучалі спевы, удзельнікі аддалі належнае і зямлі-карміцельцы – закапалі гаршэчак пшонанай кашы, каб сёлета быў добры ўраджай.

Праўда, быў пад час свята напружаны момант: аднекуль выскочыў Пужайла, памагаты Зюзі, і пачаў палюхаць усіх пудзілам Зімы, а яго памочнікі закружылі гукальнікаў у танцы-завірусе – нібыта сапраўднае завая ўсчалася. Але пудзіла Зімы ў Пужайлы адабралі і кінулі ў вогнішча, куды потым удзельнікі свята кідалі свае старыя рэчы, каб такім сімвалічным чынам пазбавіцца ад усяго старога ды благага.

Алег РУДАКОВ
Фота Алеці СТАСІВІЧ

На конкурс «Славутыя імёны маёй малой радзімы»

даведнікаў і інтэрнэту. Старажылы амаль нічога пра яго не ведаюць. І толькі Язэп Семяжон пісаў да землякоў: «Пры гэтым вы не забывайце, што яна, наша родная зямля, і ў далёкім мінулым, як і ў наш савецкі час, нараджала і гадала такіх сваіх дзяцей, якія сваім самаадданым служэннем радзіме, прыкладным жыццём і стваральнай працай праславілі і славіць яе на ўвесь свет. Гэта не пустыя

кую вобласць. Як географ і вучоны ён быў удзельнікам навукова-даследчай Нэльсана-Лянскай экспедыцыі ў Якуціі (1894 – 1896), якая праводзілася ў Сходне-Сібірскім аддзяленнем Геаграфічнага таварыства Расійскай імперыі ў Іркуцку. Знаходзячыся ў ссыльцы і не пакідаючы навуковай працы, ён склаў першы поўны «Слоўнік якуцкай мовы» (1899). З’яўляўся таксама аўтарам многіх навуковых

Акадэмік
Эдуард Пякарскі

Бацька якуцкай літаратуры Эдуард Пякарскі

(Па старонках выдання «Скарбніца Пятровіцкай зямлі»)

Калі ў студзені 1881 г. дваццацітрохгадовага народніка Эдуарда Карлавіча Пякарскага саслалі ў міжрэчча Таты і Алдана ў Якуціі, ён яшчэ не ведаў, што ў гэтым краі знойдзе сваё прызвание. «А сродкаў для пражыцця няма, – пісаў ён бацьку 22 лютага 1883 г. – І калі б не якуты, я мусіў бы прапасці з голаду». Давялося яму вучыцца земляробству, разводзіць жывёлу, ставіць юрту, назапашваць на зіму паліва і лёд для вады.

Пякарскі нарадзіўся 13(25) октября 1858 г. в фольварке Петровици (ныне Смолевичский район Минской области). Его мать умерла рано. Ребенок сперва воспитывался в семье белорусского крестьянина. Затем жил у тётки в Минске, у двоюродного деда в Полесском имении Барбаров. В Мозырьской гимназии, куда Эдуард вскорее поступил, он зарабатывал на жизнь репетиторством. Позже Э.К. Пякарский переехал учиться в Таганрогскую гимназию и там связал свою жизнь с революционно настроенной молодёжью. Главный труд Э.К. Пякарского – «Словарь якутского языка» – по достоинству оценили и в стране, и за рубежом. Один из основоположников якутской литературы Алексей Елисеич Кулаковский писал Э.К. Пякарскому 18 ноября 1912 г.: «У нас не было литературы, а ваш словарь должен послужить краеугольным камнем для ее создания... Вы поистине заслуживаете названия "отца якутской литературы". Без вас не нашлось бы лица, у которого хватило бы дерзости принять на себя такой колоссальный труд, как ваш словарь».

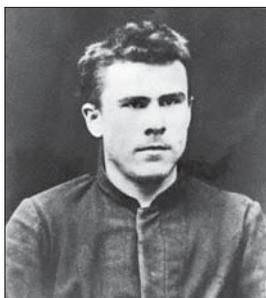
Месца, дзе знаходзіўся дом Пякарскіх (2011 г.)

ўзнёслыя словы дзеля паэтыкі. Я хачу вас пазнаёміць з рэальнымі фактамі. Мне дурнае, што, усвядоміўшы іх, у вас будзе цвёрдая падстава ганарыцца тым, што вы нарадзіліся і выраслі ў гэтым кутку Беларусі, адчуць асаблівую павагу і любоў да родных Пятровічаў і да іх наваколя. Дзеля гэтага неабходна дастаць з паліцы школьнай бібліятэкі 8-ы том Беларускай Савецкай Энцыклапедыі – там з капітальнага здабытку нашай нацыянальнай культуры, стваральнікі якой нядаўна былі адзначаны Рэспубліканскай дзяржаўнай прэміяй, – і на старонцы 651 прачытайце наступнае: «Пякарскі Эдуард Карлавіч (нарадзіўся 13 ст. ст. (25 нов. стылю) кастрычніка 1858 г. на хутары Пятровічы Ігуменскага павета Мінскай губерні. Памёр 29 чэрвеня 1934 г. у г. Ленінградзе». І далей аб ім сказана: «Вядомы савецкі этнограф, лінгвіст-географ. З 1927 г. з’яўляўся членам-карэспандэнтам Акадэміі навук СССР, а з 1931 г. – ганаровым акадэмікам Акадэміі навук СССР. Вучыўся ў Мінскай і Мазырскай гімназіях, у Харкаўскім ветэрынарным інстытуце. У 1881 г. за ўдзел у рэвалюцыйным руху быў высланы ў Якуц-

праца па этнаграфіі, лінгвістыцы, фалькларыстыцы і географіі». Больш поўныя весткі аб гэтым шырока вядомым вучоным (асабліва ў краінах цюркска-турэцкай мовы – Турцыі, Афганістане і іншых, не гаворачы

ўжо аб нашых закаўказскіх і сярэднеазіяцкіх рэспубліках, можна атрымаць з такога навуковага выдання, як зборнік «Эдуард Карлович Пякарскі», выданне «Госиздат Якутск. АССР», Якутск, 1958 г., а таксама з польскага часопіса «Перакрой», № 1645 за 17 кастрычніка 1976 г. (на польскай мове). Гэты часопіс з партрэтаў вучонага я маю ў сваёй бібліятэцы». Так у 1987 г. пісаў Я. Семяжон. Яшчэ ў сваім пісьме ён паведаміў нам аб месцы нараджэння Пякарскага, аб тым, як яно называлася, якім было, аб сацыяльным паходжанні вучонага-земляка, аб рэлігійнай і нацыянальнай прыналежнасці. І гэта думка сёння нам вельмі важная, бо ў інтэрнэце, польскіх часопісах яго лічаць палякам. Язэп Ігнатавіч быў упэўнены, што калі мы забудзем пра тое, то ганарыцца ім будзе іншы народ, польскі: «І гэта ім удасца, калі мець на ўвазе нашу мудрую прыказку, што пакінуць без увагі залаты чырвонца доўга ляжаць не будзе – хто-небудзь заўважыць і падбярэ».

Татцяна АПАЦКАЯ,
Вольга ПАТУШКА,
Алена ПРОЦЬКА

Палітсмыслны
Эдуард Пякарскі

З матэрыялаў гістарычна-дакументальнай хронікі Смалвіцкага раёна і г. Жодзіна «Памяць» пра нашага земляка нам вядома наступнае: «Эдуард Карлович

На радзіме ў Пятровічах пра Э. Пякарскага вядома больш з энцыклапедычных

Дом-музей Пякарскага ў Якуціі

Творчасць нашых чытачоў

Бацькоўскі дом

Суквецці пунсавой герані
І фуксіі завушніцы.
Карункі бялюткіх фіранак.
Драўляныя аканіцы.
Вясёлыя вокны-вочы.
Высокая ліпа старая...
У сэрцы жыве той куточак,
Дзе болей ніхто не чакае
З палону падзей віртуальных,
Замкнёных кватэрных клетак,
Не кліча з вандровак далніх
У мятна-мядовае лета.
Там бусел крыляе высока
Над морам зялёнай пшаніцы.
Калодзеж запросіць у спёку
Сцюдзёнай вадай наталіцца.
Там памяць пры веснічках родных
Блукае ў халодныя ночы –
І свецяцца шчыра, лагодна
Бацькоўскага дому вочы.

Галіна КУПРЭЙЧЫК, г. Клец

На сённяшні дзень урочышча Ізбійскі Бор з'яўляецца ці не самым папулярным турыстычна-паломніцкім месцам на тэрыторыі Ганцавіцкага раёна. Сюды штодзень прязджаюць людзі не толькі з розных куткоў Беларусі, але і з-за межай нашай краіны, а на вялікія праваслаўныя святы іх колькасць павялічваецца ў дзясяткі разоў.

Сам Ізбійскі Бор (сустракаюцца і іншыя варыянты напісання – Ізбіцкі, Узбійскі) – лясное ўрочышча, што знаходзіцца поруч з аўтамабільнай дарогаю паміж вёскамі Будча і Дзяніскавічы, і ўжо цягам некалькіх стагоддзяў лічыцца сапраўдным святым месцам. Аб Ізбійскім Бары напісана дастаткова шмат артыкулаў, пры тым для іх напісання ў ход пераважна ішлі разнастайныя «легенды» і «паданні». У гэтай публікацыі мы таксама раскажам пра святое месца, але за аснову возьмем вартыя даверу архіўныя і літаратурныя крыніцы.

Першапачаткова тут знаходзілася ўніяцкая капліца, аб чым сведчыць Прагакол генеральнай візітацыі (інспекцыі) Дзяніскавіцкай уніяцкай царквы Клецкага дэканага, які дагуецца 5 лютым 1784 года: «Капліца ў пушчы, якая называецца “на Ізбійскім Бары”, знаходзіцца за мілю ад парафіяльнай царквы. Пад тытулам Успення Найсвяцейшай Дзевы. Ніякіх абавязкаў для святара і наданняў (на ўтрыманне гэтай капліцы) не мае. Пастаўленая ў незапамятныя часы. Зрубленая з кругляка ў вуглы. Накрытая драўлянымі дранкамі. З адным купалам, на якім жалезны крыж. Дзверы да яе на жалезных завесах з навясным замком, жалезнымі запчэпакі і прабоём. Падлога і столь з дошак. Тры вакны простага шкла зробленыя з дрэва. Вялікі алтар за пафарбаванымі разбярскай работы Царскімі Варотамі. У ім абраз Найсвяцейшай Дзевы, перад якім прастол сталярнай работы, накрыты ручнікамі і на якім адна пара драўляных падсвечнікаў».

Дакладная дата пабудовы тут хрысціянскай святыні невядомая, можна меркаваць, што гэта першая палова XVIII стагоддзя. Рэч у тым, што ў Прагаколе генеральнай візітацыі 1680 года на тэрыторыі прыходаў Дзяніскавіцкай і іншых навакольных цэркваў ніякіх капліцаў у лясных урочышчах не адзначана. Да таго ж менавіта ў XVIII стагоддзі ўніяцкая царква актыўна ўважала змаганне з існаваннем і функцыянаваннем рэшткаў язычніцкіх культаў, што карысталіся асаблівай папулярнасцю ў сялянаў-палешукоў. Каб прыстасаваць такую мясціну ў Ізбійскім Бары пад патрэбы хрысціян-

скага культу, тут і была збудаваная капліца. У 1837 год тут усё яшчэ была ўніяцкая капліца, што была прыпісаная да Дзяніскавіцкай царквы Святых Пятра і Паўла. У 1839 годзе пасля Полацкага сабора, на якім было прынятае рашэнне аб ліквідаванні ўніяцтва на тэрыторыі сучаснай Беларусі, хутэй за ўсё, царква ў Дзяніскавічах разам з капліцай ў Ізбійскім Бары была пераведзеная ў праваслаўе.

Ква пабудаваная ў 1923 (I) годзе (цікава, што змусіла вернікаў будаваць новую царкву?).

Зусім нядаўна даследчык з Докшыцкага раёна Кастусь Шыгаль на прасторах інтэрнэта знайшоў электронную копію польскага часопіса «Wiarius» за 1936 год, дзе ў № 41 быў надрукаваны артыкул Рамуальда Мацкевіча «Odrust na Polesiu» («Фэст на Палесці»). У гэтым матэрыяле падрабязна апісваецца, як праходзіла пасаднае свята ў Ізбійскім Бары больш за 80 гадоў таму. Можна меркаваць, што пераклад артыкула, хай і фрагментарна, будзе дарэчы ў нашым матэрыяле.

Царкоўнае краязнаўства

Прыцягальная сіла ўрочышча Ізбійскі Бор

скага культу, тут і была збудаваная капліца.

На 1837 год тут усё яшчэ была ўніяцкая капліца, што была прыпісаная да Дзяніскавіцкай царквы Святых Пятра і Паўла. У 1839 годзе пасля Полацкага сабора, на якім было прынятае рашэнне аб ліквідаванні ўніяцтва на тэрыторыі сучаснай Беларусі, хутэй за ўсё, царква ў Дзяніскавічах разам з капліцай ў Ізбійскім Бары была пераведзеная ў праваслаўе.

У Апісанні цэркваў і прыходаў Мінскай епархіі на 1879 год прыводзіцца дастаткова падрабязныя звесткі: «Да гэтай Дзяніскавіцкай царквы прыналежаць прыпісаная, размешчаная ў Ізбійскім Бары Успенская драўляная царква, у якой знаходзіцца мясцова шануемы абраз Найсвятой Багародзіцы, пісаны на драўлянай дошцы, памеры якога ў даўжыню адзін аршын (71 см), а ў шырыню 12 вяршкоў (54 см). Паводле мясцовага, вельмі старажытнага (хаця і няяснага) падання, абраз гэты явіўся ў сонным бачанні аднаму з набожных сялянаў на тым месцы, дзе сёння знаходзіцца царква, і абвясціў, што з гэтага часу ён будзе апекаваць над усімі, хто будзе да яго звяртацца. Для ўшанавання гэтага абраза сцякаецца значная колькасць багамольцаў, асабліва ў дзень Успення Найсвятой Багародзіцы, у які паступае даход на карысць царквы 30 – 35 рублёў і на карысць прытуку 70 – 90 рублёў».

У Кліравай ведамасці за 1931 год прастаўленая інфармацыя, што прыпісаная да самастойнай прыходскай Дзяніскавіцкай моцна цар-

«У Лунінецкім павеце недалёка ад гарнізона Корпуса Аховы Памежжа ў Дзяніскавіцкай пушчы, што з'яўляецца ўласнасцю князя Радзівіла, ва ўрочышчы Ізбійскі Бор стаіць невялікая цэркваўка, якая шануецца ўсімі не толькі мясцовымі сялянамі-палешукамі, але і з суседніх паветаў».

Вельмі яркава падаецца апісанне таго, дзеля чаго туды з'язджаліся і сыходзіліся людзі, для якіх гэта была не столькі царкоўнага падзея, а сапраўднае свята з усімі адпаведнымі рысамі. «Адзін раз на год 29 жніўня тут адбываецца вялікі фэст. Гэтае ціхае месца, што акружана сасновым лесам, напаяўняецца гулам тысячай вернікаў, харавым царкоўным спевам, працяглым галашэннем дзядоў-жабракоў і гучнымі заклікамі гандляроў, якія хваляць свае тавары. На фэст прязджаюць сяляне-палешукі з найдалейшых вёсак і недаступных хутароў не толькі памаліцца і нешта купіць, але найперш пабачыць людзей, спаткацца са знаёмымі, пагутарыць пра тое-сёе, выпіць “чарку” і ўтугуле назбіраць тэмы для гутарак на цэлы год. Для сялян-

скіх дзядучат фэст у Ізбійскім Бары з'яўляецца нечым падобным на штогадовы паказ моды. Цягам года кожная дзядучына адкладала грош да гроша, каб у вясковым магазінчыку купіць якую-небудзь прыгожую хустку і казанча маляўнічую спадніцу ці блузку любога матэрыялу, каб пазней ва ўсім гэтым на фэсце пешыць вока родзічаў і ўзбуджаць зайздрасць бяднейшых сябровак, якія прыехалі на фэст ва ўласнавытканым адзенні, упрыгожаным самаканай вышыўкай. Для нас, якія прыехалі з месцаў, дзе прыгожа вышытае самаробнае адзенне падаецца нашмат прыгажэйшым, чым безгустоўныя папелін ці сацін, гэта дзіўна, але палеская прыгажосць іншая, тут мараць толькі аб тым, каб паказацца на гэтым фэсце ў сукенцы, тэпціках і хустцы выключна “магаціннага” тавару.

Маладыя шляхцічкі, якія прыехалі на фэст з згубленых у глушы пушчы засценкаў з цікавасцю аглядалі ўборы сваіх равесніцаў з навакольнай інтэлігенцыі, дочак мясцовых чыноўнікаў, настаўнікаў, праваслаўнага духавенства і таму падобных, каб пазней азадачыць вясковага краўца зрабіць менавіта такую сукенку, якую мела на фэсце папыха (жонка папа) ці дачка сакратара гміны».

Не менш цікава расказваецца і аб самой царкоўнай дзеі. «У галаве працэсіі чатыры дужыя хлопцы неслі зван, што быў замацаваны на моцнай дубовай восі, і званілі ў яго без перапынку. Далей ішло духавенства (святары) і няско харугвы, а яшчэ далей па-над схіленымі галавамі сялянаў-палешукоў плыў на паланкіне (спецыяльныя наслікі) цудадзейны абраз Маці Божай. На калені ўставалі перад тым абразом з мэтан, каб сам абраз пранеслі над галавамі тых, хто стаў на калені. Пад час працэсіі гаспадыні-палашуцкі складалі ахвяраванні, што былі галоўным чынам творам працы ўласных рук. Вешалі на рамяні звана і на паланкін з цудадзейным абразом Маці Божай палотны і шышываныя ручнікі, якія царкоўныя служкі штохвілінна адносілі да пастаўленых збоку ад працэсіі вазоў. У невялікай капліцы каля царквы дзят прымаў ахвяраванні, што з'яўляліся прадуктам вытворчасці сялянаў-палешукоў: мёд, воск, кавалкі сала, міскі масла, вязанкі грыбоў, сыры і падобнае. Ахвяраванні ў дакрызісныя гады былі як асабістыя, так і групавыя, праваслаўнае духавенства штогод везла да сваіх прыходаў са свята ў Ізбійскім Бары па некалькі вазоў палатна і прадуктаў. Цяпер з кожным годам ахвяраванні станавіліся больш сціплыя, а грашовых ахвяраванняў ужо некалькі гадоў не было».

Віталь ТЕРАСІМЕНЯ,
галоўны закахальнік фондаў
Ганцавіцкага раённага
краязнаўчага музея
Фота аўтара

(Заканчэнне будзе)

Да 200-годдзя з дня нараджэння Станіслава Манюшкі

Дунін-Марцінкевіч — музыкант?

В. Дунін-Марцінкевіч з дачкой Камілай і мінскай тэатральнай трупай (фота пач. 1860-х гг.)

У Беларусі ноты Станіслава Манюшкі – радкасць. На шчасце, наведаўшы Убель, радзіму кампазітара, можна не толькі пабачыць, але і пакарыстацца багатым нотаборам, што знаходзіцца ў музеі Манюшкі – адзіным, дарэчы, ва ўсім свеце. Стваральнік яго – былы дырэктар мясцовай школы Васіль Несцярвіч, бясконца захоплены асобаю знакамітага земляка, перадаў гэтае захапленне «ў спадчыну» сваёй дачцэ Ірыне, якая сёння – дырэктар музея. З яе рук аўтары гэтых радкоў і атрымалі пяцітомнае выданне «Srewnika domowego» С. Манюшкі кракаўскага музычнага выдавецтва 1988

года, дзе ўпершыню была надрукаваная арыя камісара Банавентуры Выкрутача «Ах!» з оперы «Ідылія» («Sielanka»). Пагартаем старонкі кнігі «Музыкальны театр Беларусі XIX – пачатку XX стагоддзяў» чытаем: «“Сялянку” неаднаразова ставілі ў Мінску (1853, 1855), Вабруйску, Слуцку, Нясвіжы, Глуску. На мінскай сцэне сам В.І. Дунін-Марцінкевіч выконваў у оперы галоўную ролю Навума Прыгаворкі. Яго неардынарная музыкальнасць

адзначалася многімі сучаснікамі. У прыватнасці, Адам Пług сцвярджаў, што В.І. Дунін-Марцінкевіч “раней праславіўся як здольны артыст, выступаў ён у публічных канцэртах з маленькім тады сынам і дачкой, якія здзіўлялі сваім незвычайным талентам”. Праўда, сучаснікі, на жаль, не пазначылі, у якой канкрэтнай сферы музычнай творчасці выявіў свае здольнасці драматург. Усё ж найбольш верагодна, што гэтай сферай былі спевы. Сапраўды, найбодзі В.І. Дунін-Марцінкевіч мог сур’ёзна разлічваць на поспех у публіцы, калі б яго вакальныя дадзеныя не адпавядалі оперным патрабаванням. У партыі Навума ёсць разгорнутыя вакальныя нумары».

У афішы да спектакля надрукавана: «опера в двух действиях на польском и простонародном языке, сочинения Викентия Мартинкевича с музыкою Монюшко, Кржижановского и прочих под заглавием “Селянка”». З Манюшкам і Крыжановскім усе зразумела – яны былі прафесійнымі музыкантамі. «Што ж тычыцца “прочих”, дык можна думаць, што такім чынам схаваў сваё дачыненне да стварэння оперы тхосьці з мясцовых музыкантаў, блізка знаёмых з С. Манюшкам і В.І. Дуніным-Марцінкевічам», – лічыць даследчык. Але на шмат якія пытанні пакуль што адказаў няма. Чаму, напрыклад, не апалелі оперы Манюшкі менавіта мінска-віленскага перыяду ягонага жыцця? Чаму не захаваўся нотны матэрыял оперы «Sielanka», што ставілася ў пяці беларускіх гарадах? Хто ж сапраўды з’яўляецца суаўтарам Манюшкі і Крыжановскага?

А сапраўды – рукапісы не гараць! Зразумела, сведчанне праўдучкі – толькі ўскосны доказ аўтарства. Але тое, што музыка да спектакляў Дуніна-Марцінкевіча ў яго асям’і перадавалася з вуснаў у вусны, з пакалення ў пакаленне – гэта ж факт! Перыядычна ў друку з’яўляецца інфармацыя, што не загінула музыка «Ідыліі». Дык будзем спадзявацца на лепшае, будзем верыць, што калі-небудзь мы пачнем «Ідылію» («Sielanku») цалкам. Ва ўсялякім разе, гаварыць пра безваротную страчанасць яе рана. А В. Дунін-Марцінкевіч, магчыма, раскрыецца перад намі яшчэ адной гранню свайго цудоўнага таленту.

Віктар СКОРАБАГАТАЎ,
Уладзімір МАРХЕЎ,
Ганна КАРЖАНЕЎСКАЯ

Калекцыянерат, і не толькі

Юбілеі ведамстваў на марках

Белпошта выпусціла ў абарачэнне паштовыя маркі № 1287 «100 гадоў фінансавай сістэме Беларусі» і № 1295 «100 гадоў органам юстыцыі Беларусі», марку № 1290 і блок № 138 «100 гадоў беларускай дыпламатычнай службе».

Сёлета многія беларускія ведамствы адзначаюць 100 гадоў з часу заснавання. Так, 7 студзеня 1919 г. быў створаны Камісарыят фінансаў, ператвораны ў лютым у Народны камісарыят фінансаў, які ў сучаснай Беларусі стаў называцца Міністэрствам фінансаў. 100-годдзе адзначала і беларуская дыпламатычная служба – 22 студзеня 1919 г. у газеце «Звязда» было змешчана першае публічнае паведамленне аб пачатку дзейнасці Камісарыята па замежных справах ССРБ і вызначанае месца яго размяшчэння –

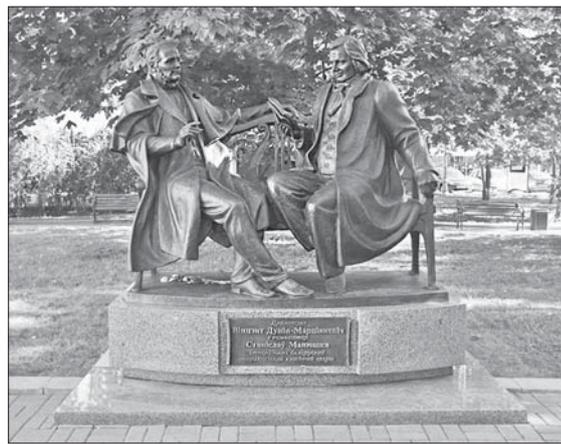
Мінск. Гісторыя юстыцыі Беларусі пачалася ў лютым 1919 г., калі Цэнтральны выканаўчы камітэт БССР сфармаваў Савет народных камісараў. На Камісарыят юстыцыі ў тую гаду ўскладалася задача забяспечэння рэвалюцыйнай законнасці і арганізацыі новай дэмакратычнай сістэмы судовых органаў.

Дызайн марак і блока, на якіх выяўленыя эмблемы адпаведных ведамстваў, стварыла Таццяна Кузняцова. Памер маркі № 1287 – 40,3 x 40,3 мм, надрукаваныя аркушамі па 6 штук з купонам (памер аркуша – 142 x 137 мм). Наклад

маркі – 60 тыс. асобнікаў. Памер маркі № 1295 – 28 x 30 мм, надрукаваныя аркушамі па 6 марак з купонам (памер аркуша – 127 x 112 мм), наклад маркі – 48 тыс. асобнікаў. Памер паштовай маркі № 1290 (блок № 138) – 38,88 x 38,88 мм, яна мае форму ромба. Наклад блока – 15 тыс. асобнікаў. Друкаваліся ў Бабруйскай узбуйненай друкарні імя А.Ц. Непадзіна.

У дзень выхаду марак у абарачэнне ў аддзяленні паштовай сувязі № 1 г. Мінска адбылося спецгашэнне на канвертах «Першы дзень» (дызайн канвертаў і спецтэмпеляў распрацавала Т. Кузняцова).

Дзякуем за дапамогу ў падрыхтоўцы матэрыялаў рубрыкі супрацоўнікам выдавецкага цэнтра «Марка» РУП «Белпошта»

Помнік В. Дуніну-Марцінкевічу і С. Манюшцы ў Мінску (скульптары Леў і Сяргей Гумілеўскія)

«Акванцэпт»: канцэнтрацыя беларускай акварэлі

Школа-клуб мастака Уладзіміра Рынкевіча разам з Арт-студыяй «Акварі» пры падтрымцы Беларускага саюза мастакоў і Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта культуры і мастацтваў прадставілі 14 сакавіка ў Нацыянальнай бібліятэцы Беларусі выстаўку акварэлі «Акванцэпт». Свае аўтарскія

канцэпты і асобныя працы паказалі У. Рынкевіч, Вячаслаў Паўлавец, Зоя Луцэвіч, Аляксандр Квяткоўскі, Рыгор Мяжуеў, Сяргей Пісарэнка, Мікола Аўчыннікаў, Святлана Каткова, Святлана Курашова ды іншыя. У экспазіцыі можна было ўбачыць разнастайнасьць мастацкіх вобразаў і тэхнік.

Мерапрыемства распачалі ўдзельнікі тэатра танца «Отражение» Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта інфарматыкі і радыёэлектронікі пад кіраўніцтвам Антаніны Рудкоўскай, якія прадэманстравалі сваё хараграфічнае майстэрства.

Намеснік дырэктара Нацыянальнай бібліятэкі Алена Даўгаполава распавяла, што

ў фондах бібліятэкі налічваецца каля 1 300 акварэльных выяваў. Чарговая выстаўка акварэлі стала ўжо сямнаццатай з ліку тых, што ладзяцца ў новым будынку бібліятэкі.

Намеснік старшын Беларускага саюза мастакоў па выставачнай дзейнасці Леаніда Хобатава цешыцца, што сярод удзельнікаў выстаўкі разам са сталымі мастакамі ёсць моладзь, таленавітыя пачаткоўцы. У Беларусі востра стаіць пытанне з арганізацыяй выставак таму, што не хапае пляцовак, а каб задаволіць попыт, патрэбная, паводле меркавання Л. Хобатава, плошча не менш за 10 000 м².

Мастацтвазнаўца Галіна Флікоп-Світа назвала акварэль адным з самых складаных накірункаў жывапісу. Аднак мастакі выдатна валодаюць матэрыялам, адчуваюць яго спецыфіку. Г. Флікоп-Світа адзначыла і выключную ролю куратара выстаўкі У. Рынкевіча, які гуртуе вакол сябе беларускіх акварэлістаў і ўсебакова спрыяе развіццю акварэльнага мастацтва.

Прадстаўнік Віцебскай школы акварэлі, сябра Беларускага саюза мастакоў У. Рынкевіч паведаміў, што выстаўка «Акванцэпт» – адзін з крокаў вялікай праграмы праекта «Беларуская акварэль».

Першы крок – выданне

ўжо падрыхтаванай да друку манаграфіі-альбома «Беларуская акварэль», праца над якой ішла больш за 10 гадоў (варта згадаць, што апошні альбом беларускай акварэлі быў выдадзены ў канцы 1970-х гадоў). Другі крок – стварэнне першай ў Беларусі акварэльнай галерэі. Месяцам для яе абраны стары трохпавярховы будынак на беразе возера ў г.п. Расоны, і ў красавіку галерэя адчыніць свае дзверы. Трэці крок – правядзенне маштабных выставак рознага кірунку, дзе кожны акварэліст знойдзе сваё месца. Асобная роля адведзена арганізацыі сумесных пленэраў моладзі са сталымі майстрамі акварэлі. Значнай падзеяй таксама з’яўляецца выданне грунтоўнай працы «Асобы і вобразы», прысвечанай мастакам XIX стагоддзя. Неўзабаве чакаецца выданне па беларускай графіцы XIX стагоддзя.

Чым жа тлумачыцца такая моцная цікавасць да акварэлі? Магчыма, адказам стане меркаванне крытыка Мікалая Паграноўскага, які лічыць, што мастацтва мусіць будзіць думкі гледача, а задача мастакоў у наш нестабільны час – ураўнаважыць свет сваёй творчасцю.

Намаі КУПРЭВІЧ
Фота аўтара

У тэатры «Зьнічка»

12 красавіка будзе ісці паэтычна-драматычны мнаспектакль «Красёны жыцця» паводле паэмы Якуба Коласа «Новая зямля» – сапраўднай і каштоўнай энцыклапедыі жыцця. Яе галоўны герой Міхал нарадзіўся, вырас і жыў на зямлі, якую не проста разумеў і любіў – якой дыхаў, з якой зрадніўся, якую жадаў назваць сваёй. Але няёмальны лёс наканавы інашэ... Цяжкая была дарога гэтага чалавека, аднак ён не губляў веры ў яе шчаслівае завяршэнне. Выканаўца – заслужаны артыст Рэспублікі Беларусь Аляксандр Кашпераў, аўтар інсцэніроўкі і рэжысёр-пастаноўшчык – Галіна Дзягілева. У спектаклі гучаць народныя мелодыі і песня «Дарогі» кампазітара Алега Залётнева.

15 красавіка для дзяцей пакажуць мнаспектакль «Мой маленькі прынц» паводле апавесці-казкі Антуана дэ Сент-Экзюперы ў перакладзе Ніны Мацяш. «Зоркім можа быць адно толькі сэрца», – сказіў маленькі хлопчык, які прыляцеў на Зямлю з астероіда, каб знайсці сябра. Мудрая казка пісьменніка-лётчыка актуальная і сёння. Аўтар інсцэніроўкі, рэжысёр-пастаноўшчык – Галіна Дзягілева, выканаўца – Раіса Астразінава.

Увечары гледачы ўбачаць музычна-драматычную прыпавесць «Пачакай, сонца!» паводле рамана ў вершах «Маруся Чурай» Ліны Кастэнкі і вершаў Ніны Мацяш. Аўтар інсцэніроўкі і выканаўца – Галіна Дзягілева, кампазітар – Алег Залётнеў. Мнаспектакль распавядае аб каханні і пакутах украінкі Марусі Чурай, вядомай у народзе сваімі песнямі, з якімі Украіна не развіталася ні ў горы, ні ў радасці. Героіна спектакля асуджаная за ненаўмыснае забойства свайго жаніха, і толькі слова Багдана Хмяльніцкага ратуе жыццё Марусі.

22 красавіка для дзяцей на сцэне мнаспектакль Сяргея Кавалёва «Анёл-ахоўнік» паводле твора французскай пісьменніцы Кармэн Барнос дэ Гаштольд «Малітыя жывёлаў». Просьбы і падзякі жывых істотаў да Бога перадаюць дарослыя анёлы і маленькія анёлікі. Адзін з іх і вядзе размовы з жывёламі, птушкамі і іншымі Божымі стварэннямі, а вось з кім і як – гэта маленькія гледачы і пабачаць, і пачуюць, і адгадуць самі. Выканаўца – Раіса

Астразінава, рэжысёр-пастаноўшчык – Галіна Дзягілева.

25 красавіка будзе ісці мнаспектакль «Пяюць начлежнікі» паводле твораў Эмітрака Бядулі, адзін з якіх даў назву спектаклю і вызначыў яго тэму. Аўтар інсцэніроўкі і выканаўца Галіна Дзягілева раскажа пра тое, што кожны чалавек пляе ў гэтым жыцці сваю песню. А ўсе мы начлежнікі таму, што ў снах марым аб жыцці... Рэжысёр-пастаноўшчык спектакля – Таццяна Пацай, мастак – Ксенія Бяляева-Дзягілева, касцюмы стварыла Ніна Гурло.

«Пяюць начлежнікі»

Спектаклі праходзяць у тэатральнай зале Культурнага цэнтра касцёла Св. Сымона і Св. Алены. Дзіцячыя пастаноўкі пачынаюцца а 15-й гадзіне, дарослыя – а 19-й. Дадатковую інфармацыю можна атрымаць па мінскім тэлефоне: 331-75-53.

Нават для тых, хто не з’яўляецца аматарам пакаёвых кветак, будзе карысна завесці некалькі гаршчэкаў з раслінамі, якія пры неабходнасці могуць быць скарыстаныя для гатавання розных страваў. Раскажам пра некаторыя з гэтых раслін.

Цыбуля-парэй можа быць скарыстаная для прыгатавання гарніраў або як начынка для пірага. Для вырошчвання падыдзе цыбуля з крамы – белы карань трэба паставіць у ваду, каб ён даў парасткі, а потым перасадзіць у зямлю. Але мяняйце ваду кожны дзень, каб парасткі не загіблі.

Чабор даволі проста вырасціць на прываконні – у прыродзе ён расце на благой глебе і ў вельмі спякотным клімаце, адзіная ўмова – шмат святла. Нават калі часам забывацца паліваць расліну, яна будзе буяць. Чабор дадаюць у чай, гэта добрая прыправа для рыбы, супоў ды інш.

Мята – яшчэ адна некапрызная расліна, якая парадзе гаспадароў не толькі смакам, але і водарам. Галоўныя ўмовы для яе вырошчвання – вільготная зямля і рассеянае святло (не прамыя сонечныя промні). Мята падыдзе бадай што для любой стравы з мяса, рыбы, гародніны, таксама яе можна заварваць як чай.

Востры перац будзе не толькі прыправай, але і сапраўдным упрыгожаннем кухоннага вакна. Праўда, ён любіць высокую тэмпературу – 25 – 27°C і сонечнае святло.

Базілік лёгка прыжываецца на прываконні, калі пасаджаны ў лёгкую глебу, атрымлівае дастаткова сонечнага святла і яго не турбуюць скразнякі. Лісты базіліка дадаюць у супы, соусы, мясныя стравы.

Імбір – надзвычай прыгожая расліна, аднак тым, хто хоча завесці яе дома, варта памятаць, што імбір можа дасягаць метра ў вышыню, а значыць, яму спатрэбіцца зручнае месца. Можна пасадзіць кавалчак караня з жывымі пупышкамі, папярэдне патрымаўшы яго некалькі гадзінаў у цёплай вадзе, каб пупышкі прагнуліся. Імбір любіць умераны паліў, цёплы і рассеянае святло – прамыя сонечныя промні пры расліна баіцца. У гаршчок абавязкова трэба пакласці дрэзнаж, бо пры застоі вады карань загінае. Імбір дадасць вострага смаку стравам, а чай з яго лічыцца добрай прафілактыкай прастуды.

Паводле інфармацыі foodandmood.com.ua падрыхтавала Ніна КАЗЛЕНЯ

Красавік

12 – Лі Соф’я Дамітрыеўна (1904, Сенненскі р-н – 1980), жывапісец, заслужаны дзеяч культуры Беларусі – 115 гадоў з дня нараджэння.

12 – Рэдліх Вера Паўлаўна (1894 – 1992), расійская і беларуская актрыса, рэжысёр, педагог, народная артыстка Расіі – 125 гадоў з дня нараджэння.

15 – Ракава Любоў Васільеўна (1949, Чавускі р-н), вучоны-гісторык, этнограф, лаўрэат прэміі Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь «За духоўнае адраджэнне» (2008) – 70 гадоў з дня нараджэння.

15 – Сяргеенка Святлана Пятроўна (1949, Мінск), габаістка, заслужаная артыстка Беларусі – 70 гадоў з дня нараджэння.

16 – Крывашэў Мікалай Аляксеевіч (1949), музыкант, педагог, заслужаны артыст Беларусі – 70 гадоў з дня нараджэння.

16 – Луцэвіч Алег Вікенцьевіч (1924 – 2015), графік, педагог – 95 гадоў з дня нараджэння.

16 – Слупскі Аляксандр Іванавіч (1864, Слудск – пасля 1907), беларускі і расійскі гісторык, археолаг, журналіст, літаратар – 155 гадоў з дня нараджэння.

16 – Чарняўскі Георгій Іванавіч (1909 – 1985), мастак-афарміцель, графік – 110 гадоў з дня нараджэння.

16 – Шацко Рыгор Іванавіч (1959, Валожынскі р-н), акцёр, заслужаны артыст Беларусі, лаўрэат спецыяльнай прэміі Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь (2001) – 60 гадоў з дня нараджэння.

17 – Валахановіч Анатоль Іосіфавіч (1939, Мінск – 2016), гісторык, журналіст, краязнаўца, аўтар працаў па гісторыі Міншчыны і аб яе знакамітых ураджэнцах, па гісторыі хрысціянства ў Беларусі – 80 гадоў з дня нараджэння.

17 – Ржэцкая Лідзія Іванаўна (1899, Мінск – 1977), актрыса тэатра і кіно, народная артыстка Беларусі і СССР, лаўрэат Дзяржаўнай прэміі СССР (1951) – 120 гадоў з дня нараджэння.

18 – Пуроўскі Канстанцін Васільевіч (1894, Мінск – 1965), артыст оперы, фалькларыст, лібрэтыст – 125 гадоў з дня нараджэння.

Народ сказаў...

Да дзядзькі, які плача над магілай:
– Па кім вы, дзядзька, галосіце?

– Тут ляжыць... першы муж... маёй жонкі... Ах, навошта ж ён памёр!

– Ці добра там табе сядзець?
– Вельмі добра.

– А не холадна?
– Не.
– А з акна не цягне?
– Ані.
– Дык пусці мяне туды, а сама сядзі на маё месца.

Не калечце душы маладой,
Душы дзіцячай, чулай і кволай,
Родная мова — наш скарб дарагі,
Дык не калечце чужацкаю школай.

Малюнак з заходнебеларускага часопіса «Маланка», № 8 за 1926 год

Чалавек з жонкаю прыехаў у Вільню. На вуліцы падыходзіць да рамізніка і кажа:

– За колькі завезяце на Антаколь?
– За залатоўку.
– Але нас дваіх – жонка таксама едзе.
– Усё роўна залатоўка.
– Бачыш, Агата, – кажа чалавек жонцы, – я заўсёды табе гаварыў, што ты нічога не вартая.

– Ну і скупы ж мой муж!
– А што?
– Дык як жа ж... Учора, калі ён вярнуўся ўночы, знайшла я ў яго кішэні сабе падарунак: жаночую панчошу, але толькі адну, і то панашаную.

– Ганна! Колькі разоў казаў табе: не мачы свае пальцы ў страве – брыдка есці.
– Я толькі павука выцягнула.

Паводле зборніка «Беларускія народныя жарты» (сабраў Змітро Бяспалы; Мінск, 1970)

Малая краязнаўчая энцыклапедыя

(Пачатак у № 1 за 2003 год)

ПІНСК (працяг артыкула). Помнікі: мемарыяльны комплекс вызваліцелям, помнік ахвярам фашызму, маракам, помнік і мемарыяльная дошка В. Харужай, мемарыяльная дошка ў гонар штаба Дняпроўскай ваеннай флатыліі, на

месцы стварэння партызанскага атрада В. Каржа і інш. Страчаная спадчына: касцёлы Св. Дамініка і Св. Станіслава, капліца Св. Георгія (пач. ХХ ст.), касцёлы Маці Божай Балеснай (1820), Найсвяцейшай Дзевы Марыі (1635), Св. Дамініка (1787), кляштары бернардынцаў (XVIII ст.), кармелітаў (1734), марыявітак (XVIII ст.), манастыр і царква Яўлення Гасподняга (1596), сінагога

Касцёл Св. Станіслава

Капліца Св. Георгія

вяліка (1506), цэрквы Св. Фёдара (XII ст.), Св. Мікалая (1823).

Вядзецца гарадское і раённае радыёвяшчанне, выдаецца раённая газета «Полесская правда». Пінск называюць сталіцай Палесся, тут знаходзіцца 44 гістарычна-культурныя помнікі, што ахоўваюцца Рэспублікай Беларусі. Насельніцтва: 1993 – 123 тыс. чал.; 1995 – 130 тыс. чал.; 1998 – 132,6 тыс. чал.; 2009 – 130 355 (перапіс), у тым ліку больш за 85 % беларусаў, прыкладна 9 % рускіх, блізу 3,5 % украінцаў, каля 1 % палякаў, блізу 0,15 % яўрэяў; 2017 – 138 202 чал.

Раз на два-тры гады ў канцы вясны – пачатку лета ў Пінску праходзіць Міжнародны фестываль фальклору «Палескі карагод». У апошні месяц зімы традыцыйна праходзіць творчыя сустрэчы пад агульнай назвай «Лютаўскія музычныя вечары». Раз на два гады ў красавіку праходзіць традыцыйнае свята гітарнай музыкі «Каралеўская фіеста». Таксама раз на два гады ў маі праходзіць музычнае свята «Віват, баян!». Летам ці ў пачатку восені ў навакольных горада праходзіць міжнародны мотэфестываль «Пінск».

Радзіма гаспадарча і палітычнага дзеяча, пісьменніка князя Г. Друцка-Кіраўскага і паэта А. Нарушэвіча, удзельніка нацыянальна-вызвольнага руху ў Заходняй Беларусі І. Бернштэйна, архітэктара, акадэміка архітэктуры, сапраўднага члена Акадэміі

архітэктуры СССР, Акадэміі будаўніцтва і архітэктуры СССР, ганаровага акадэміка АН БССР, засл. дзеяча навукі і мастацтва РСФСР, засл. дзеяча мастацтваў БССР І. Жалтоўскага, Героя Савецкага Саюза П. Корбуты, мастакоў С. Наздрыной-Плотніцкай, Я. Шагохіна, М. Казлоўскага, паэта В. Грышкаўца, засл. трэнера Рэспублікі Беларусь А. Шыпіцеўскага, засл. урача П. Рудзіка, доктара эканамічных навук В. Букаты, доктара с.-г. навук, прафесара Б. Гута, доктара фізіка-матэматычных навук М. Ерамча, доктара медыцынскіх навук Г. Нядзведзя, доктара хімічных навук А. Шэра, члена-карэспандэнта Акадэміі медыцынскіх навук СССР, доктара медыцынскіх навук, прафесара Ш. Машкоўскага, архітэктара В. Васіленкі, яўрэйскіх палітыкаў Г. Меір, Х. Вейцмана, польскага журналіста Р. Капусцінскага ды інш.

(Заканчэнне будзе)

Будынак, у якім нарадзіўся Рышард Капусцінскі